

Brauw, Betty Schuurman, Jeroen Willems, Weger Woudsma) springen bovendien heel creatief met deze verhevigde, korstige speelstijl om, zodat je ademloos toekijkt op de tot stand koming van een theatrale sculptuur.

Regionale inplanting

Deze meest recente productie van Hollandia is exemplarisch voor het werk van deze Noordhollandse groep. Hollandia is ontstaan in 1985 uit een fusie van twee regionale gezelschappen: theatergroep Acht Oktober (opgericht in 1976) en het Regio-theater, zelf een voortzetting van het Wespe-theater uit 1978. Beide groepen profiteerden nog van de nadagen van het politieke theater met zijn specifieke aandacht voor het maatschappelijk engagement, het zoeken naar nieuwe publieksgroepen, de sociale drempelverlaging, de regionale werking enz. Het belerende vuistenwerk, de plakkaatieve vorming, waren op dat moment al overwonnen zodat de werking onmiddellijk in de eerste plaats artistiek gefundeerd werd. Van meet af aan waren deze groepen sterk regionaal geworteld, niet alleen in de inhoudelijke en ruimtelijke bespeling, maar ook in de subsidiestructuur: de provincie Noord-Holland was nl. veruit de grootste geldschietster. Een subsidiesituatie die in Vlaanderen het meest vergelijkbaar is (was) met de geldelijke status van het Reizend Volkstheater als provinciaal gezelschap.

Begin '85 fusioneren beide gezelschappen, om artistieke en budgettaire redenen, tot Hollandia. De regionale inbedding blijft in het profiel aanwezig, maar wordt minder krampachtig aangehouden, en de provinciale financiële verantwoordelijkheid wordt serieus genomen met een subsidiebudget van ruim 20 milj. BF. Dat stelt Hollandia in staat een viertal producties per jaar uit te brengen met een vaste kern van twee regisseurs, een dramaturg, een zakelijk leider en ad hoc aangetrokken acteurs en medewerkers.

De artistieke lijn die daarbij uitgezet wordt is op zijn minst consequent te noemen, zowel op het vlak van repertoire-opbouw, speelstijlontwikkeling, als regionale spreiding. De halsstarrigheid waarmee geweigerd wordt in het theatermekka Amsterdam op te treden, wat niet belet toch landelijk door te breken, pleit voor de artistieke integriteit van het gezelschap: zand, klei en

steen vormen het fundament van Hollandia, niet de gladde grond van Café Cox of de Smoeshaan met het Amsterdams gesnepper en gesnater. In tegenstelling tot de Vlaamse regionale spreidingsgezelschappen, die alle kleinere parochiezalen afdweilen met een aftands repertoire, heeft Hollandia voor een zeer specifieke regionale inplanting gekozen: voor elke productie wordt namelijk een bijzondere locatie gezocht die een architecturale en ruimtelijke meerwaarde oplevert voor het scenisch project. Zo werden b.v. *Gust* van Achternbusch en *Boeren sterven* van Kroetz gespeeld in een serre, speelde *Ella* van Achternbusch op het erf, een autosloperij in Oostzaan werd omgevormd tot symbolisch eindstation van de beschaving in *Prometheus* van Ayschylos; daarnaast verwerven ook een sluis, een voetbalstadion, een fabriek en vele andere onverwachte plekken voor de duur van een avond een theatrale functie.

Meestal sluiten deze concrete ruimtes realistisch of symbolisch aan bij de inhoud of thematiek van het stuk, of situeren ze zelfs het stuk in het natuurlijk milieu, af en toe wordt er gebroken met dat ruimtelijk realisme wat vaak een grotere verrassing oplevert dan het gebruikelijke oho-effect bij de subliem gekozen locaties. Zo speelde het boerenstuk *Stallerhof* van Kroetz nu eens niet op een erf of in een serre, maar in een witte vrij neutrale galerieruimte. De scenografie, een hout- en glasstructuur die tegelijk dienst doet als speelvlak en als tentoonstellingsvitruine voor een soort *nature morte*, verwijst enkel

nog losbandig metaforisch naar milieu en afkomst: de smalle loopbrug waar de acteurs op moeten doet denken aan loopplanken voor dieren, en de versteende biotopen in de vitrines lijken even doods, hard en tegelijk breekbaar als de opgezette hond van de boerenknecht of de eeltige houding van de boerenfamilie. Architectuur en scenografie van *Stallerhof* verplaatsen de dag op het plattelandleven naar een hagelwitte tentoonstellingsruimte waar het stro geler en het vuil bitumen lijkt. Op die manier verdwijnt *Stallerhof* dus niet in het landschap maar krijgt juist scherpe contouren, hardere contrasten.

Een plattelandsrepertoire

Het repertoire van Hollandia, dat blijkt al uit bovenstaande lijst, is consistent Duitstalig, Duitser dan menig Duits repertoiregezelschap: met Kroetz, Achternbusch, Müller, Laedrach, Greiner wordt aangeklopt bij het actuele repertoire, met Valentin en Schnitzler duikt men terug in de eeuwwisseling. Wat eenzaam tronen daartussen een Ayschylos, een Beckett, een Pasolini, een Lorca, een Ferron.

De taal die gekozen wordt, dat geldt voornamelijk voor de eerste reeks namen, is beknopt, gebald, geconcentreerd: de tot paradoxon verhevigde stijlfiguur bij Müller, of de partituur van de stilte bij Kroetz. Bij elke zinsnede splijt een gedachtehorizon open en nagelen woorden zich in het blauwe panorama vast. Onwrikbaar. Onont-

Prometheus
(Theatergroep
Hollandia)
Foto Ben van
Duin

